

***FHF #900951: Kvalitetsstatus for råstoff av
torsk og hyse – ved levering fra fisker***

Leif Akse - Nofima

***FHF-seminar for hvitfisk og konvensjonell
Tromsø 23. oktober 2014***

-
- **Mål:**
 - Beskrive kvalitetstilstanden til torsk og hyse slik råstoffet blir levert fra fisker
 - Estimere økonomiske konsekvenser av dårlig råstoffkvalitet
 - **Aktivitet 1:** Bearbeide tidligere registreringer av fangstskader (2004) og legge dem inn i en database
 - **Aktivitet 2:** Foreta nye registreringer i 2014 for å få et oppdatert bilde av kvalitetstilstanden og hvordan den har utviklet seg de siste 10 år for viktige redskapsgrupper i kystfisket
 - **Aktivitet 3:** Estimere økonomiske konsekvenser av at en andel av råstoffet har redusert/dårlig kvalitet.

Hva er gjort så langt?

- **Tidligere registreringer (2004):**
 - Nofima rapport 36/2013
- **Nye registreringer i 2014:**
 - Torsk: Troms og Vesterålen i februar (uke 6 - 8)
 - Snurrevad, garn, line og juksa
 - Torsk: Øst-Finnmark i juni (uke 24)
 - Snurrevad og line
 - Hyse: Øst-Finnmark i juni (uke 24)
 - Snurrevad og line
 - Sammenligne registreringer fra 2004 med nye 10 år etterpå
- **Anslå økonomiske konsekvenser av råstoff-kvaliteten:**
 - Under arbeid

Nye registreringer i 2014

Fangstskade - indeks

Skadekategori	Gradering	Score
Dødfiskpreg (sjøddød)	Moderat:	1
	Alvorlig:	2
Dårlig utblødd	Moderat:	1
	Alvorlig:	2
Blodsprenget	Moderat:	1
	Alvorlig:	2
Redskapsmerker	Moderat:	1
	Alvorlig:	2
Høtt- / krokskader	Moderat:	1
	Alvorlig:	2
Klemskader	Moderat:	1
	Alvorlig:	2
Slitt skinn / bløt fisk	Moderat:	1
	Alvorlig:	2

Gruppering i kvalitetsklasser etter antall skader og skadenes alvorlighetsgrad

Kvalitetsklasse	Kriterier (feil på samme fisk)
God kvalitet	Feilfri fisk og fisk med 1 eller 2 feil score 1
Redusert kvalitet	Fisk med 3 eller flere feil score 1
Dårlig kvalitet	Fisk med minst 1 feil score 2

Kontrollert i 2014

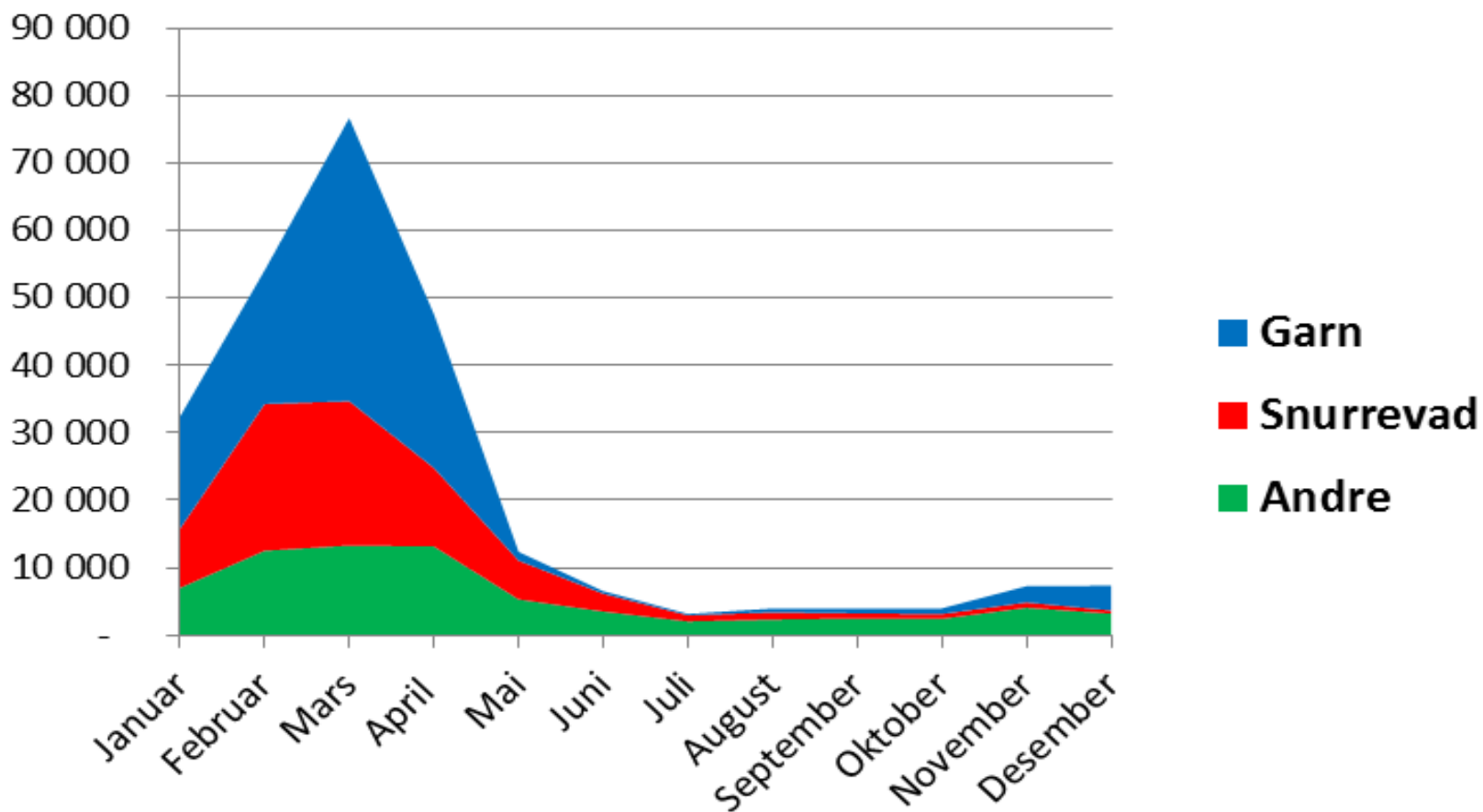
Fangstredskap	Antall leveranser	Antall torsk	Antall hyse
Snurrevad	20	1412	1200
Garn	14	576	0
Line	18	665	367
Juksa	10	494	0
Totalt 2014	62	3147	1567

Torsk vinteren 2014

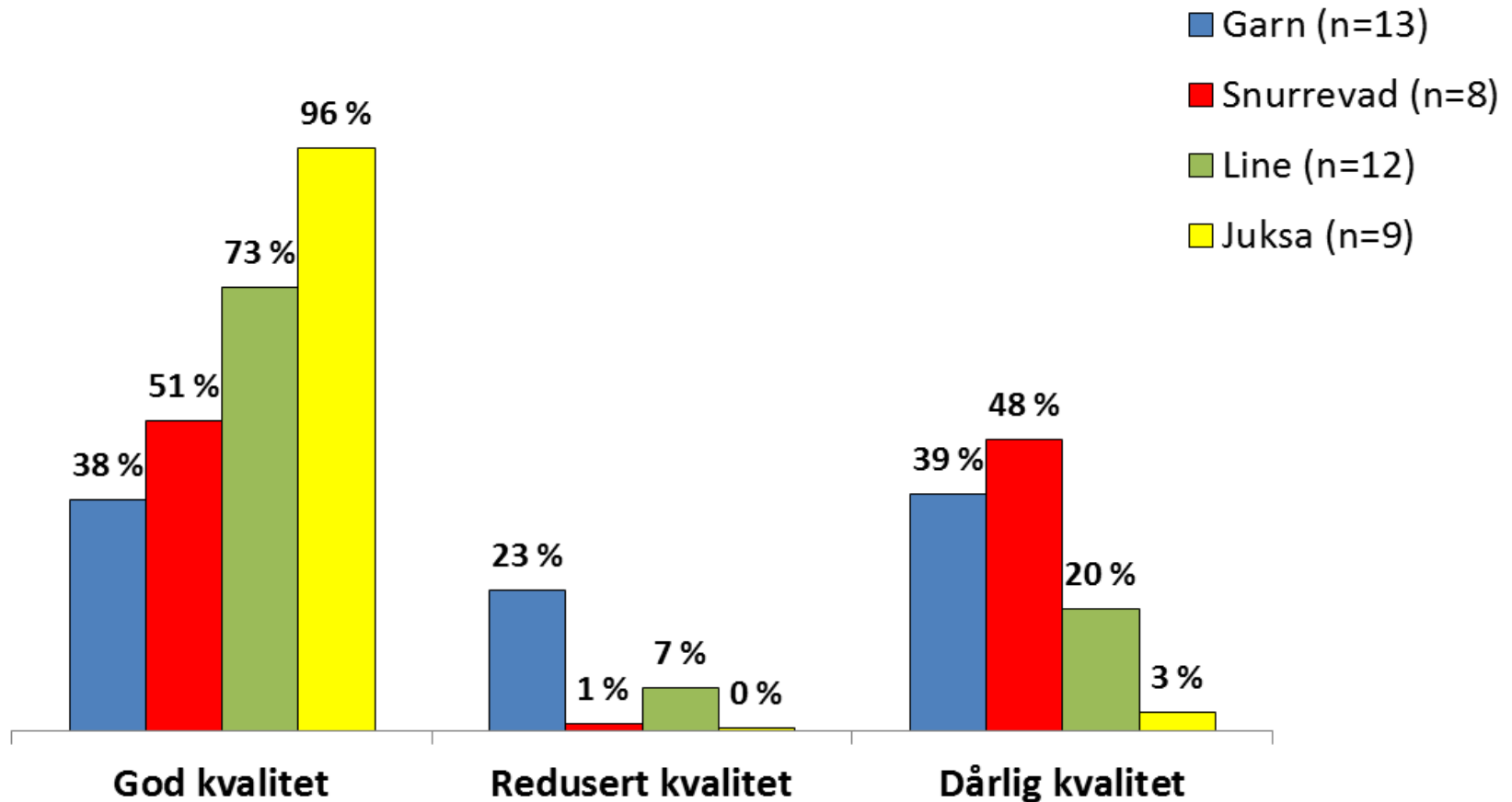

Foto: Nofima

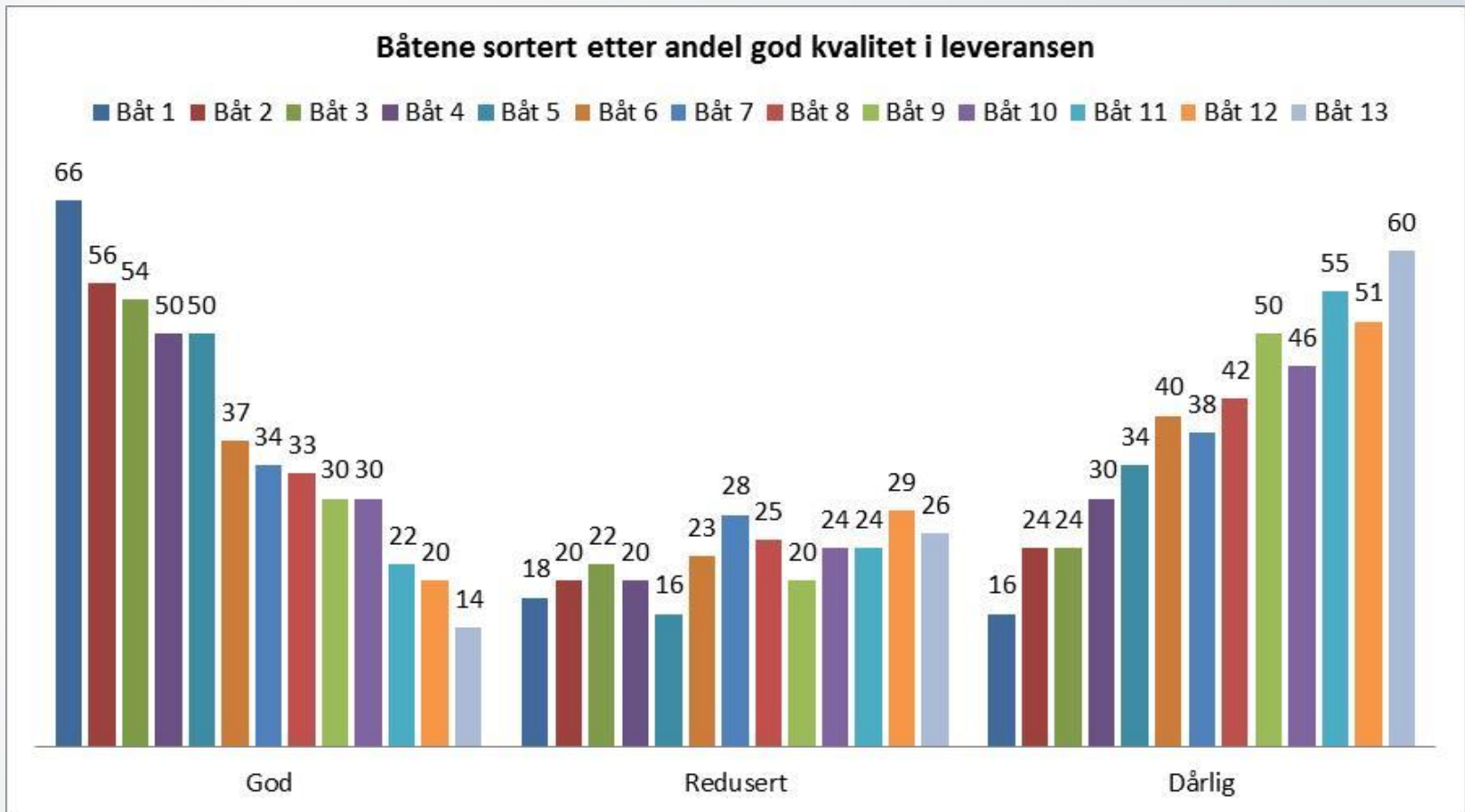
Torsk 2013 - fordeling over året og på fangstredskap (tonn)

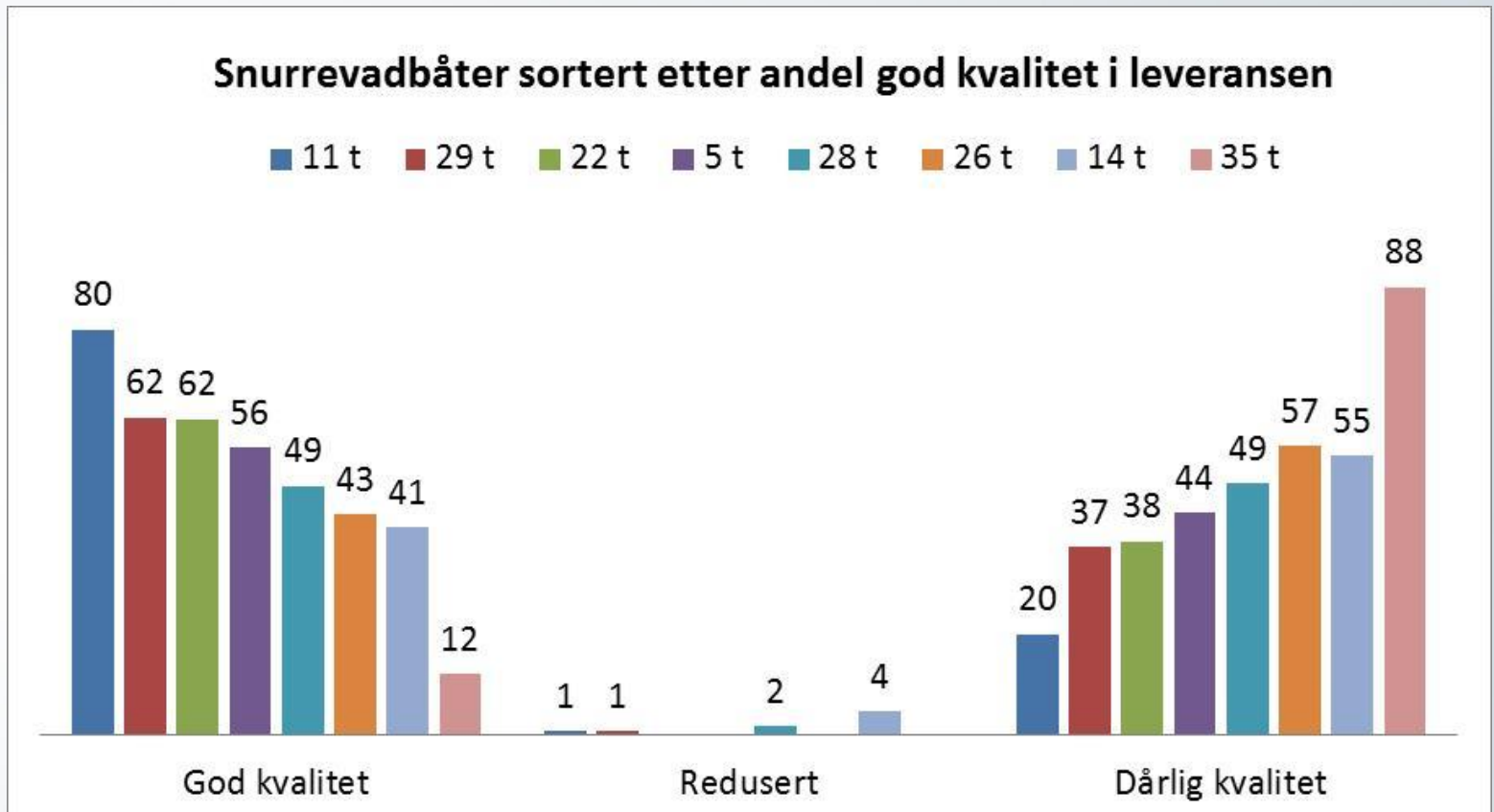
Torsk vinteren 2014: Kvalitetsklasser hver fangstredskap

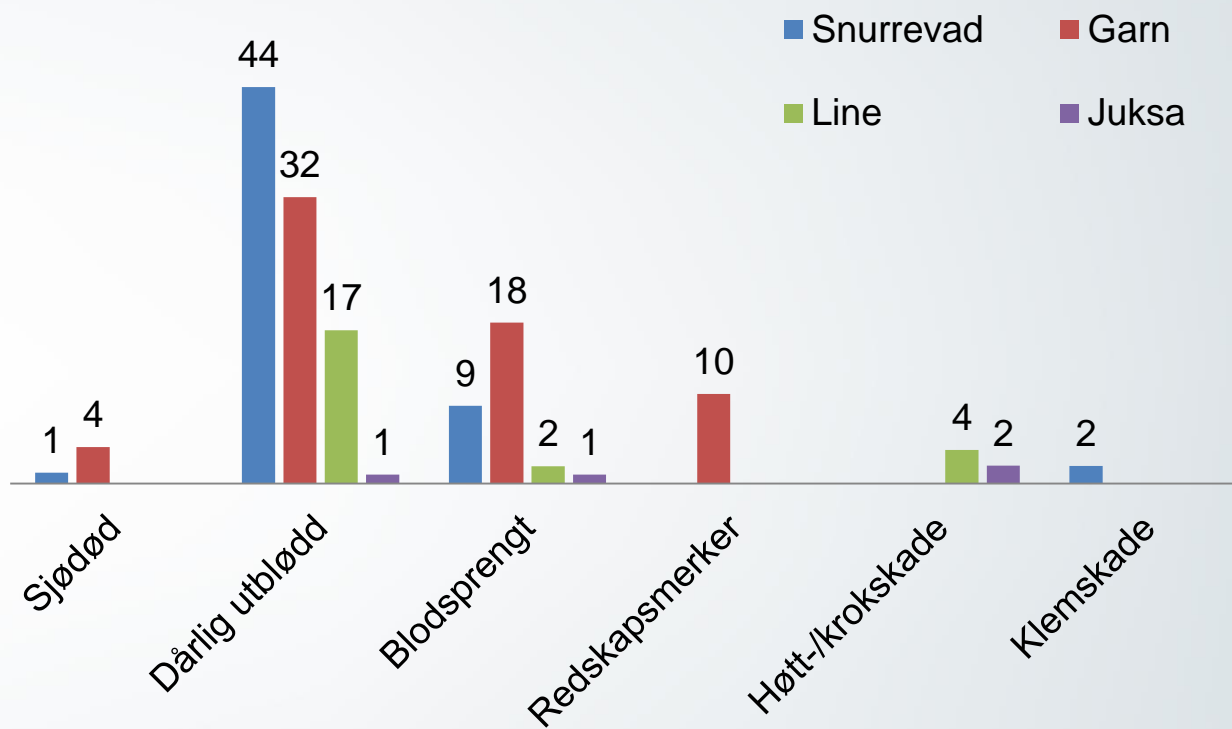
Stor variasjon mellom garnfangstene (%)

Stor variasjon mellom snurrevadfangstene (%)

TORSK: Frekvens av alvorlige kvalitetsfeil (% score 2)

Saltfisk av feilfritt råstoff

Fersk

Saltet

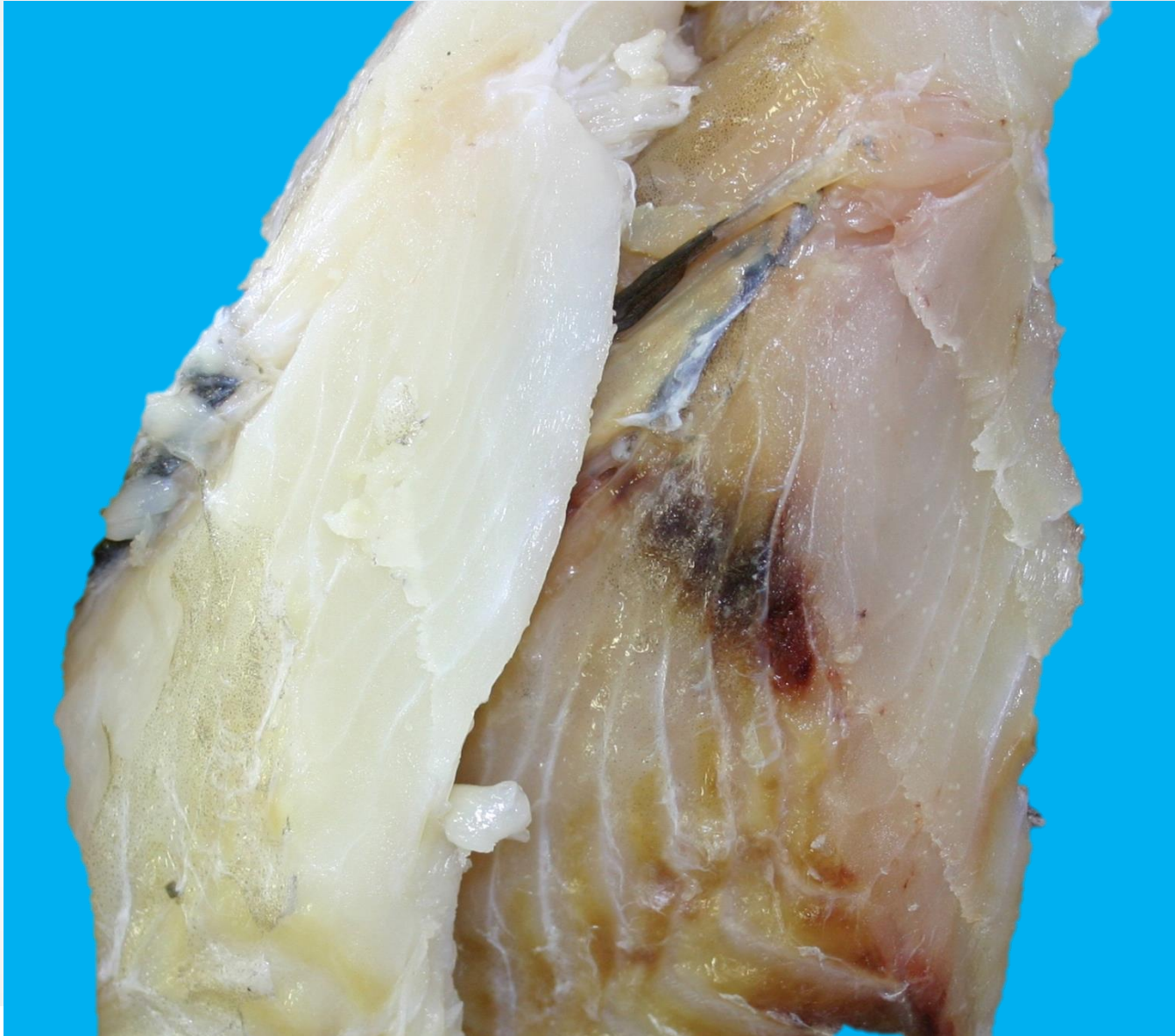

Utvannet

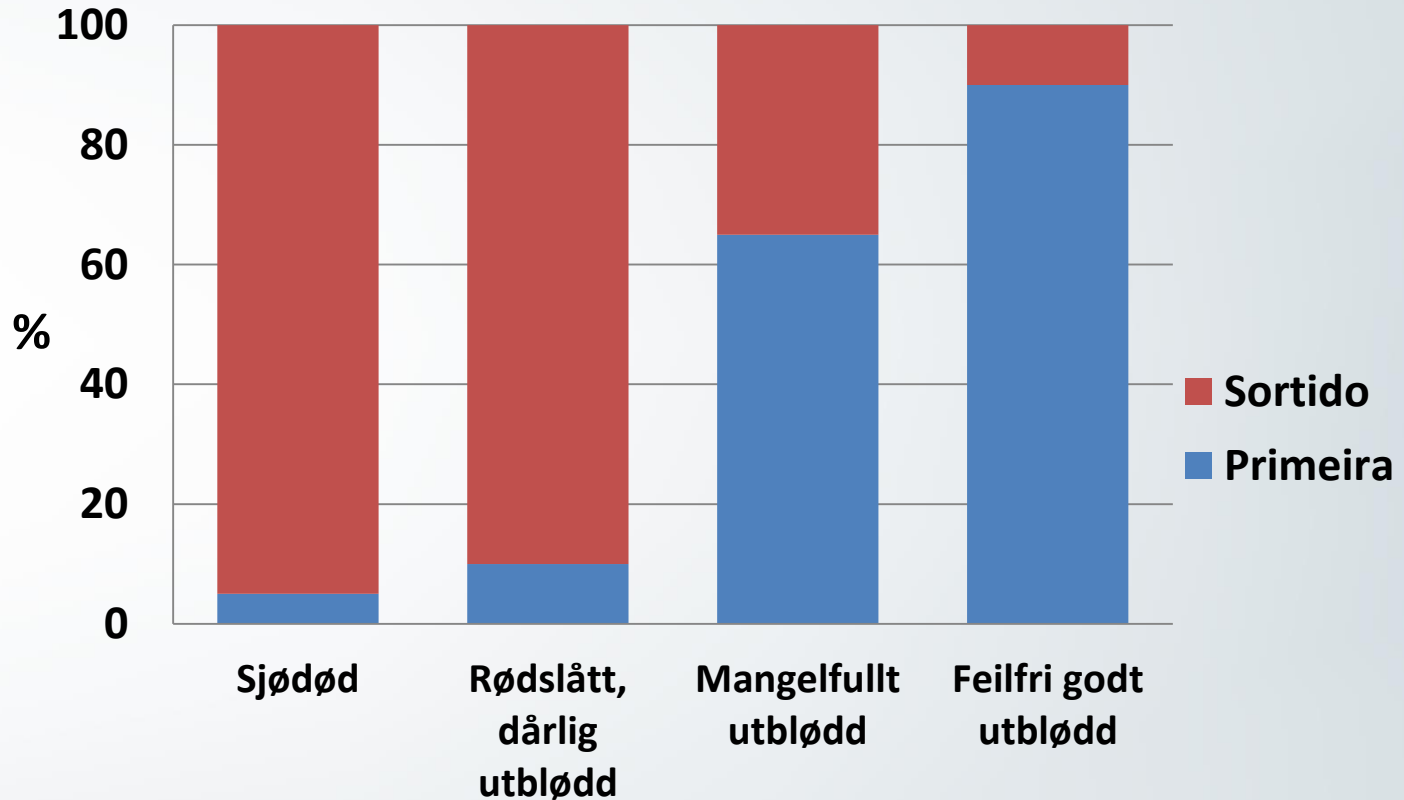
Saltfisk torsk av dårlig utblødd råstoff

Råstoffkvalitet - Tromsø oktober 2014

Produksjonsforsøk saltfisk Vraking i primeira og sortido

Modell for verditap i saltfiskproduksjonen

	Kalkyle for optimal produksjon	I en faktisk årsproduksjon	Pris pr kg saltfisk 2013	Kalkulert verdi optimal prod.	Oppnådd verdi i faktisk prod.	Verditap
Utbytte	63 %	63 %		80 tusen tonn		
Primer	95 %	80 %	21,43	1697 millioner	1645 millioner	51,5 millioner
Sortido	5 %	20 %	17,14			

- Norsk saltfisk produksjon: 80 000 tonn
- Totalt «verditap»: ca 51 mill NOK
- Verditap per kg råstoff: 0,64 kr

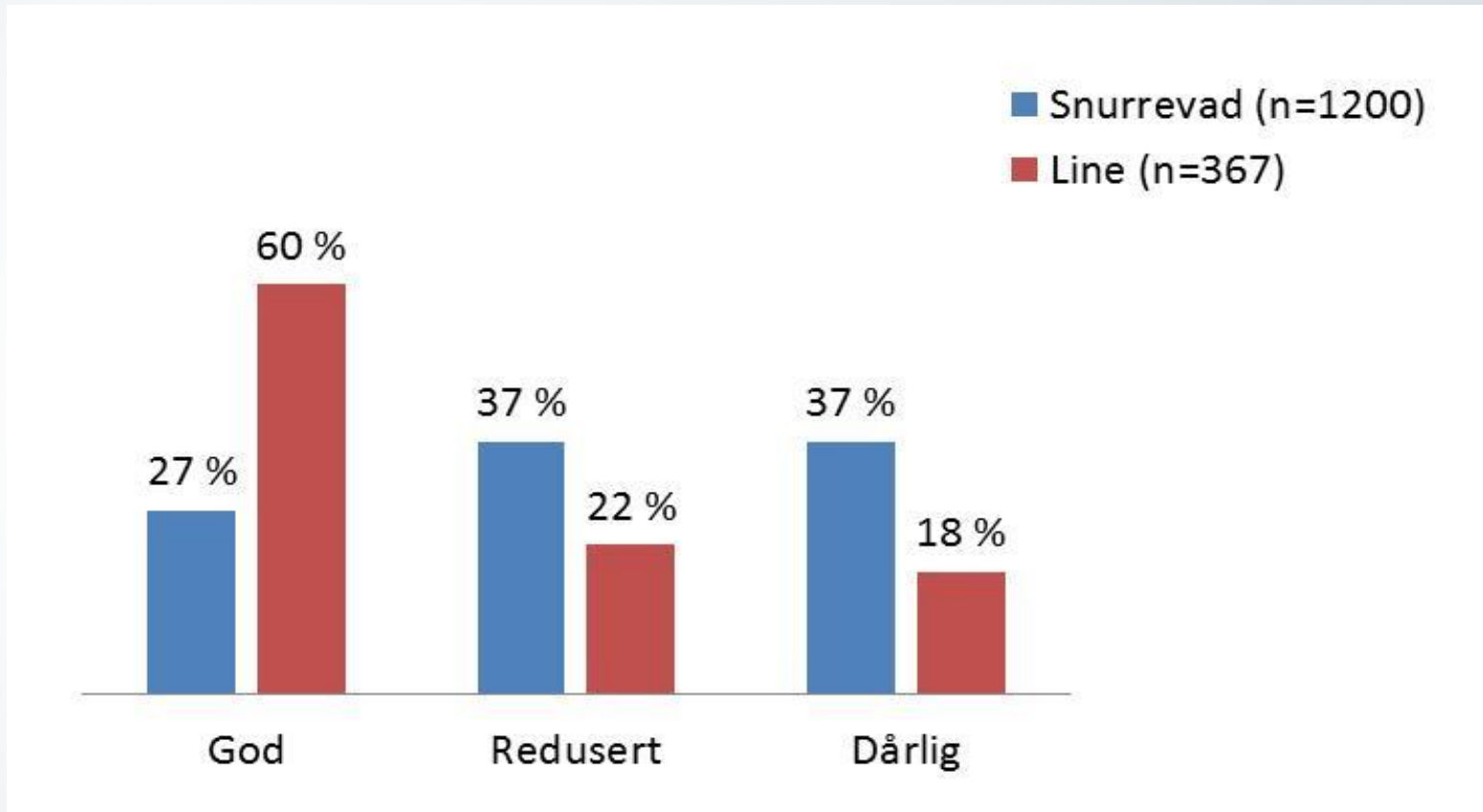
Finnmark (Båtsfjord) juni 2014

Hyse og torsk som beitet på lodde

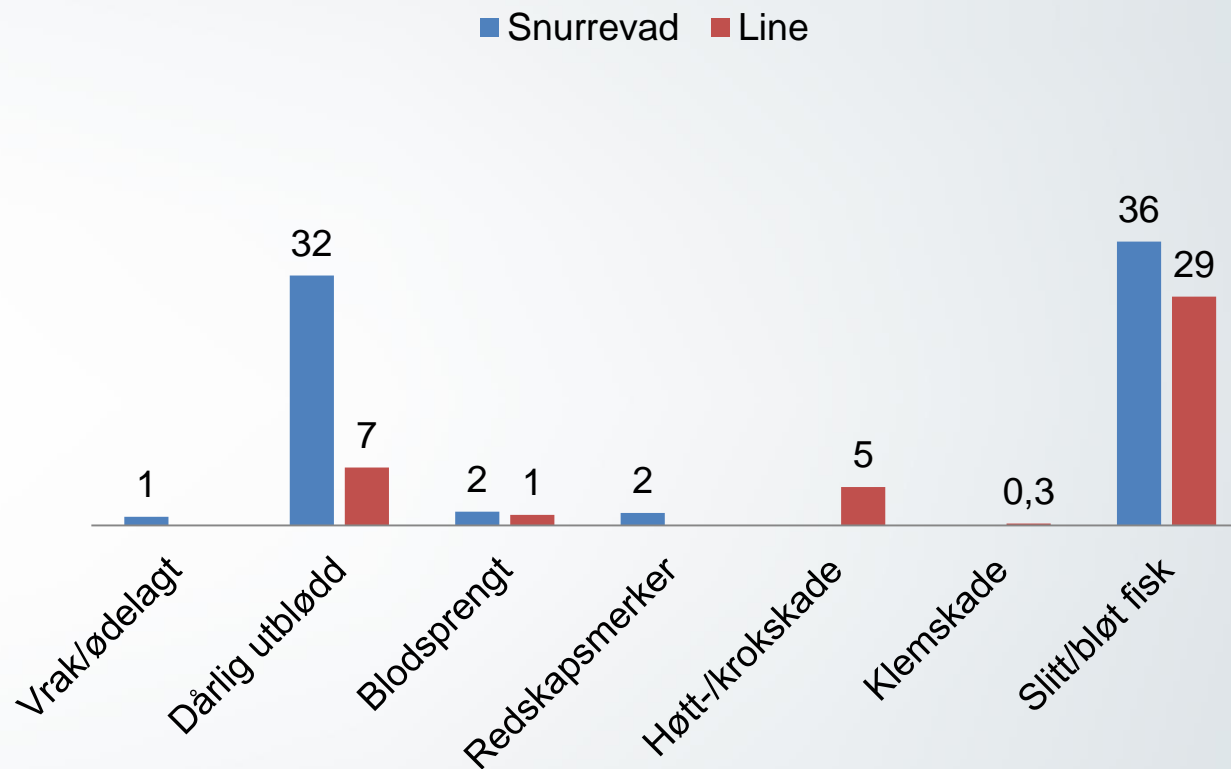

Foto: Nofima

Hyse juni 2014: Kvalitetsklasser - fangstredskap

HYSE: frekvens av alvorlige kvalitetsfeil (% score 2)

Hyse med restblod i buk

Blod i filet på torsk og hyse

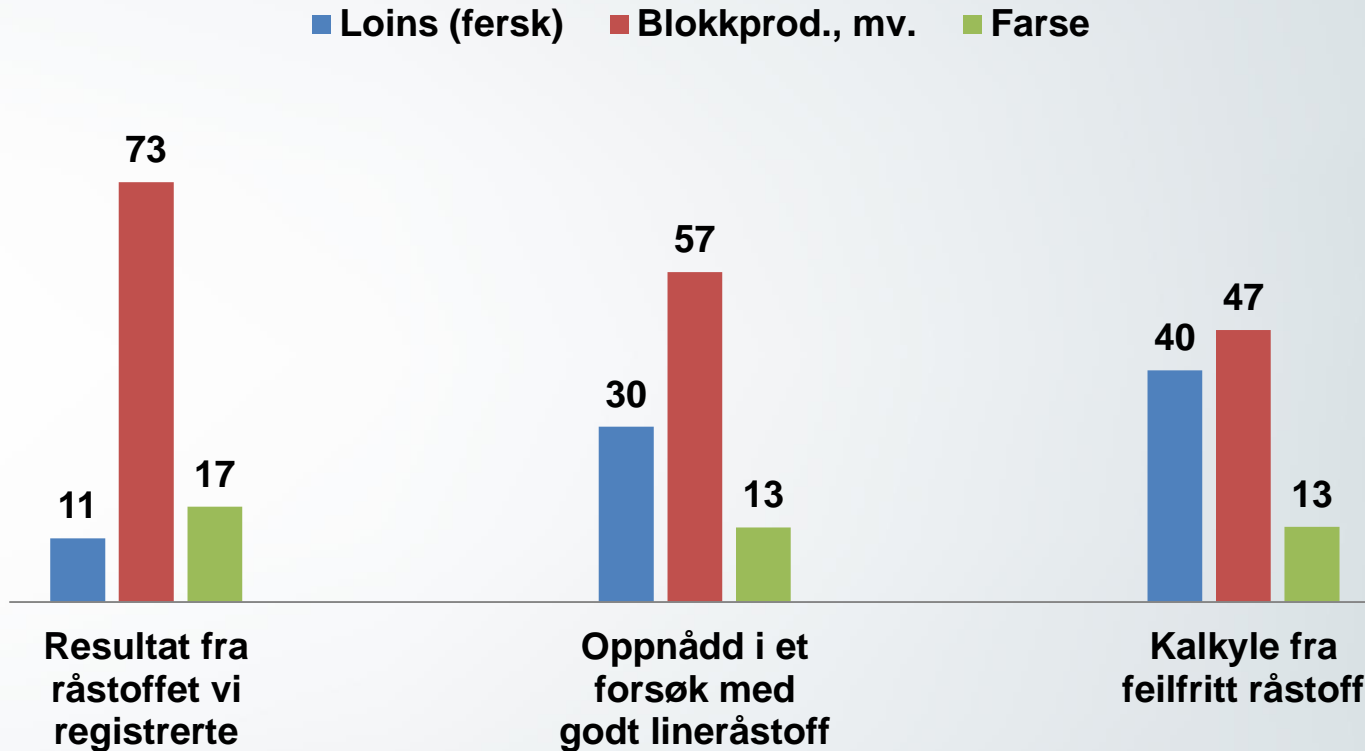

Spaltet filet – gir ikke prima vare

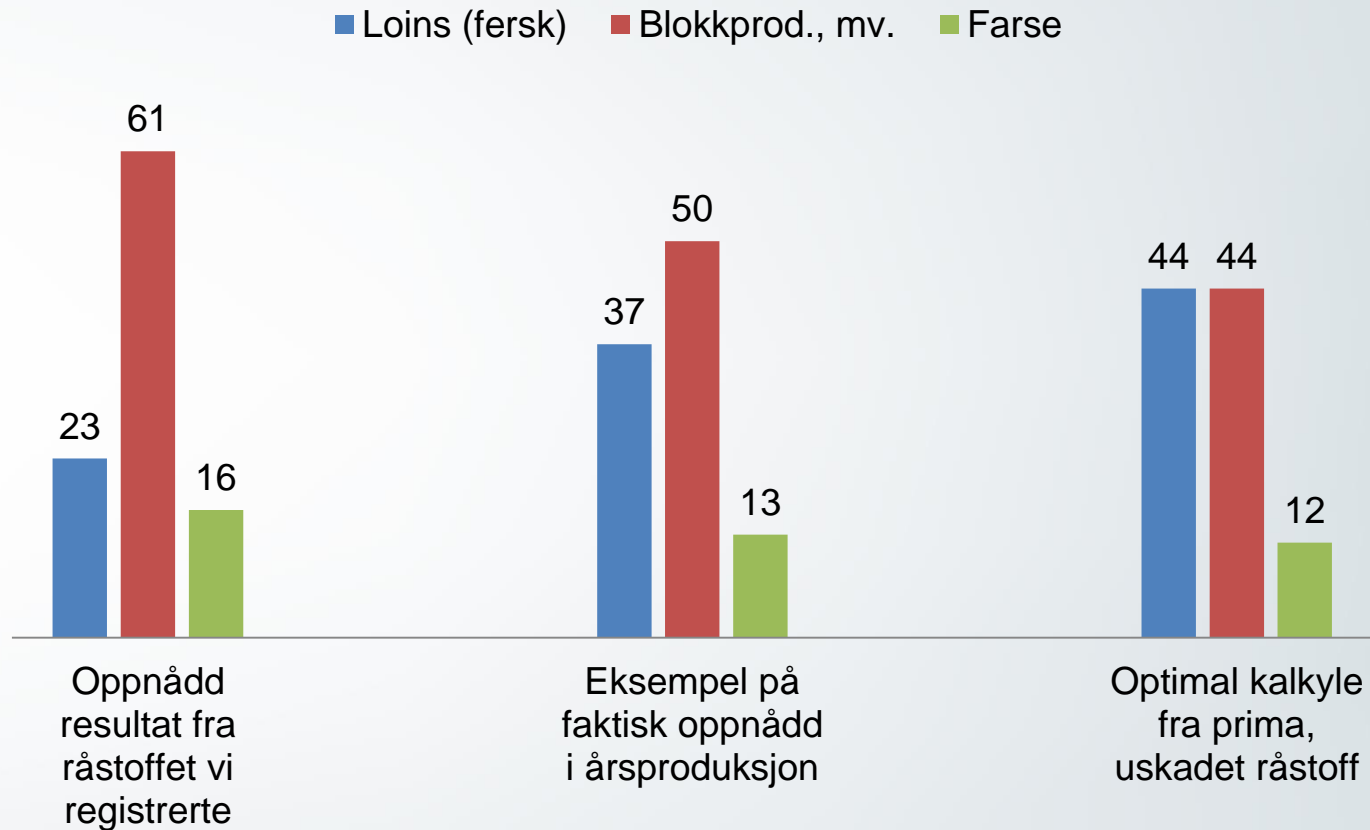
Hyse

Eksempel på produktmix i fersk filetproduksjon

Torsk

Produktmix i fersk filetproduksjon

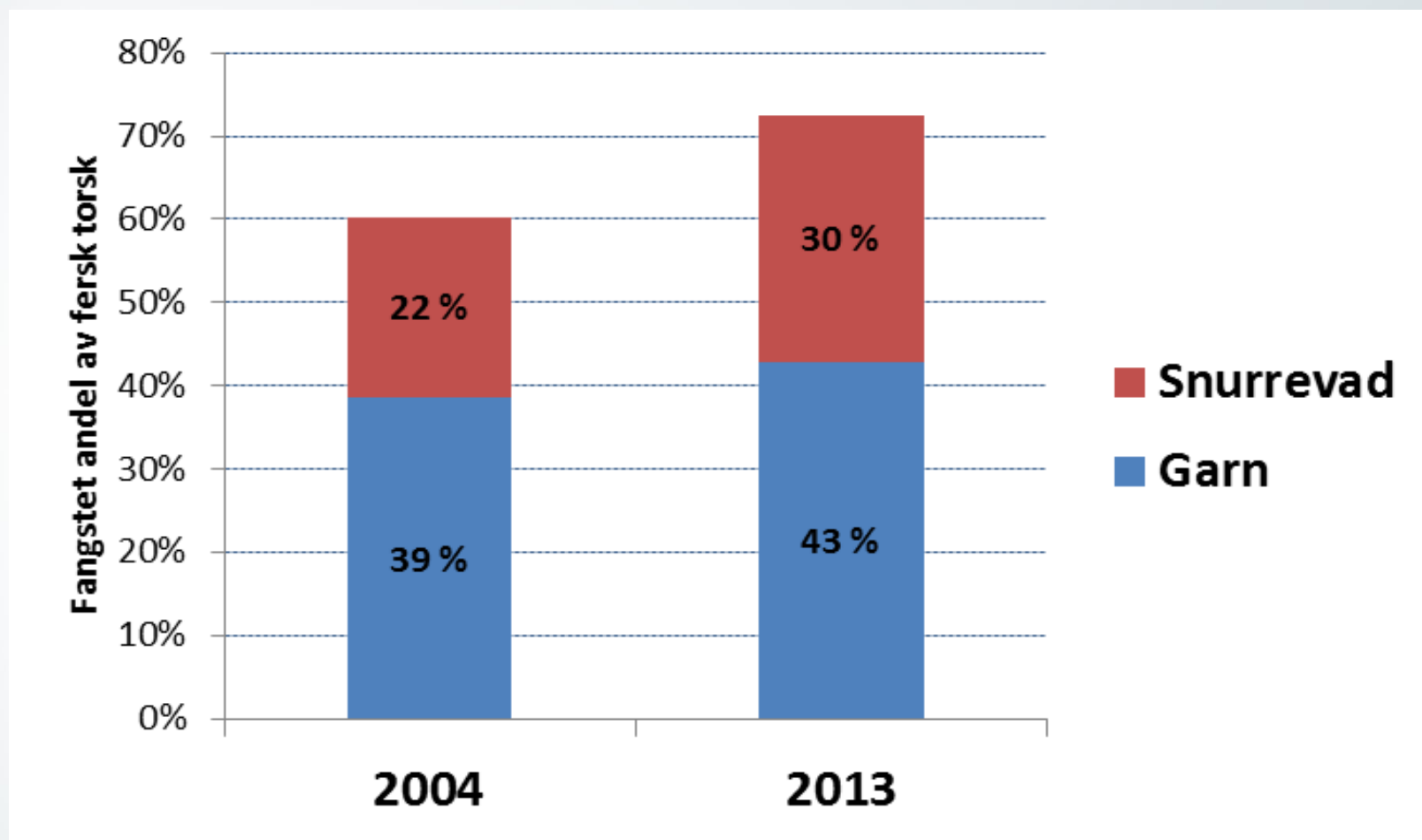
Modell- bedrift	Kalkyle optimal produksjon	Faktisk oppnådd i årsproduksjon	Priseksempel pr kg 2013	Kalkulert verdi pr kg optimalt råstoff	Faktisk produktverdi pr kg råstoff	Verditap pr kg råstoff (kr)
<i>Utbytte</i>	56 %	54 %				
Loins	44 %	37 %	52,0	0,7	0,8	2,70
Blokk	22 %	48 %	27,3	12,8	10,3	
Annet (tails)	22 %	2 %	35,0	3,4	7,1	
Farse	12 %	13 %	11,0	4,3	0,4	
Sum	100 %	100 %		21,2	18,5	

- Kalkulert produktverdi pr kg optimalt råstoff: Kr 21,20
- Faktisk oppnådd produktverdi pr kg råstoff: Kr 18,50
- Verditap pr kg råstoff: Kr 2,70

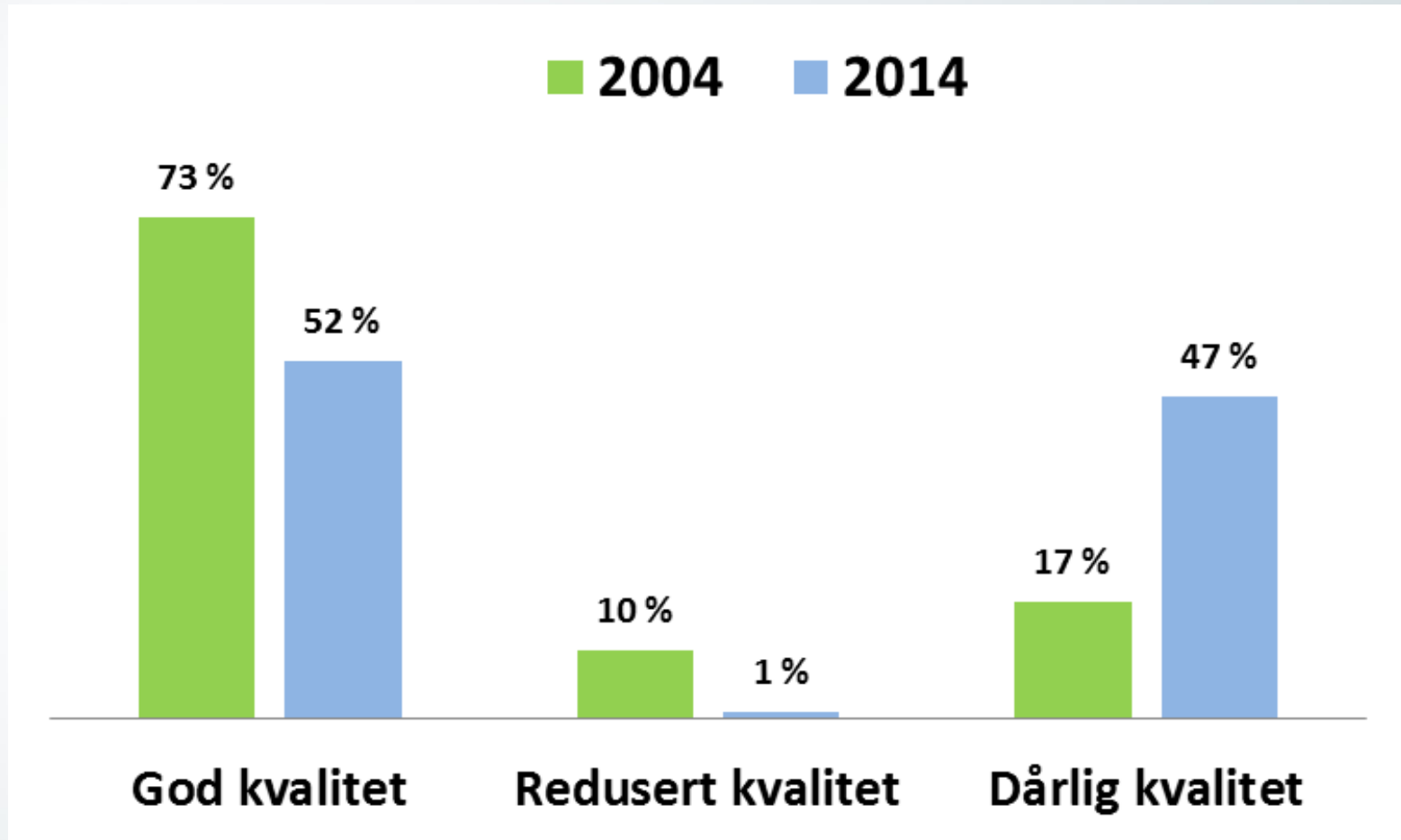
**Hvordan er råstoffkvaliteten i dag
sammenlignet med for 10 år siden?**

Torsk vinteren 2004 og vinteren 2014

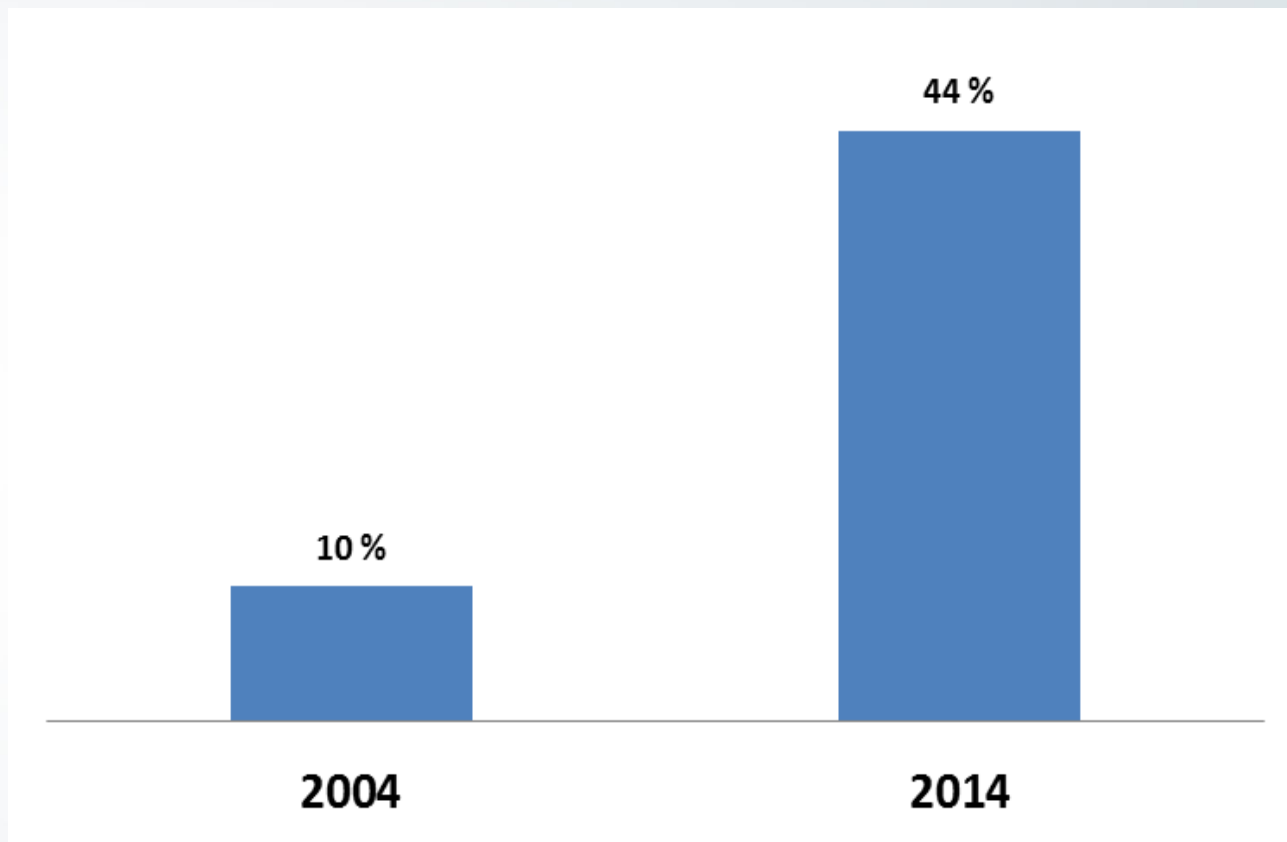
Andel fangstet med garn og snurrevad

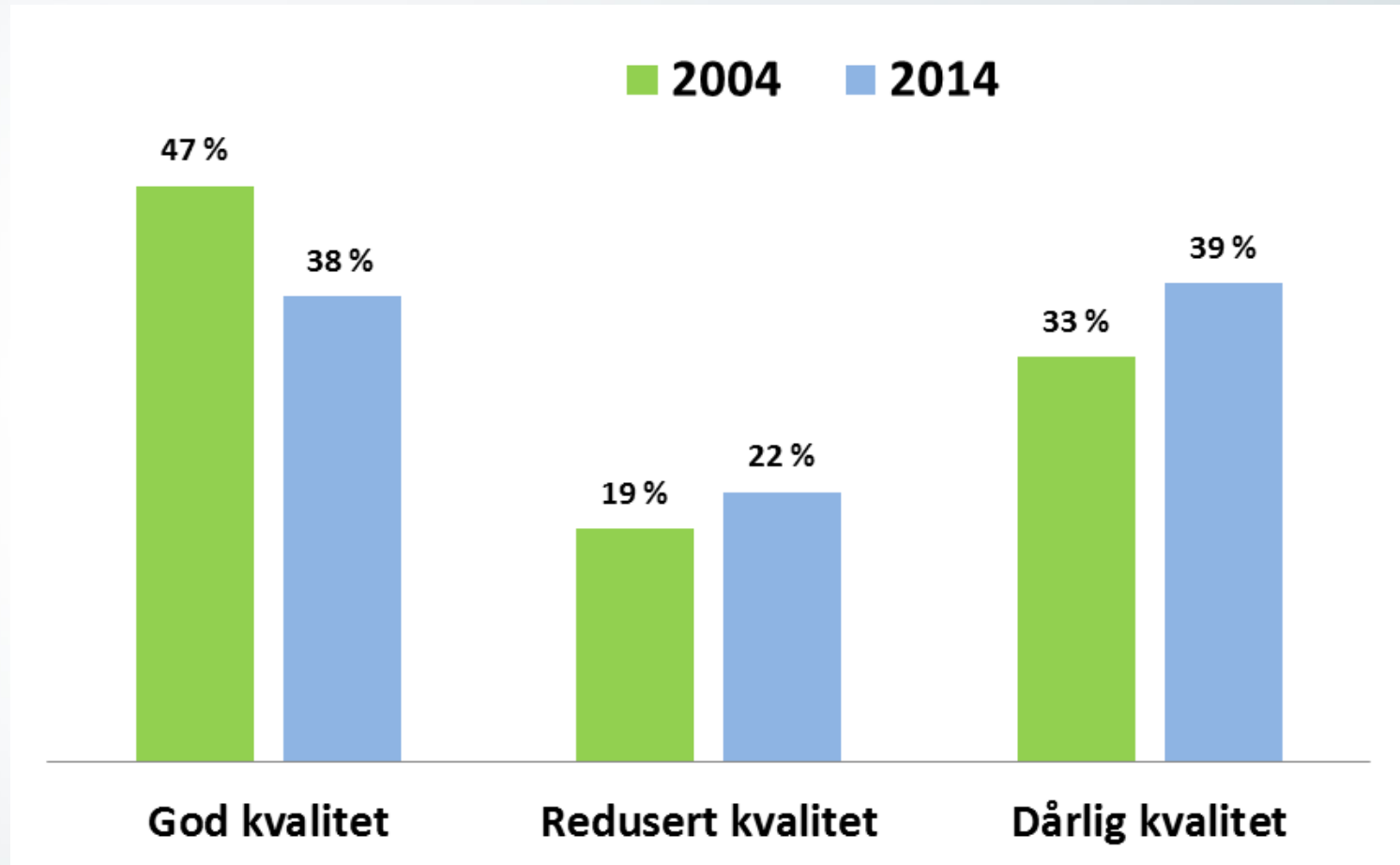
Snurrevad – kvalitetsklasser i 2004 og 2014

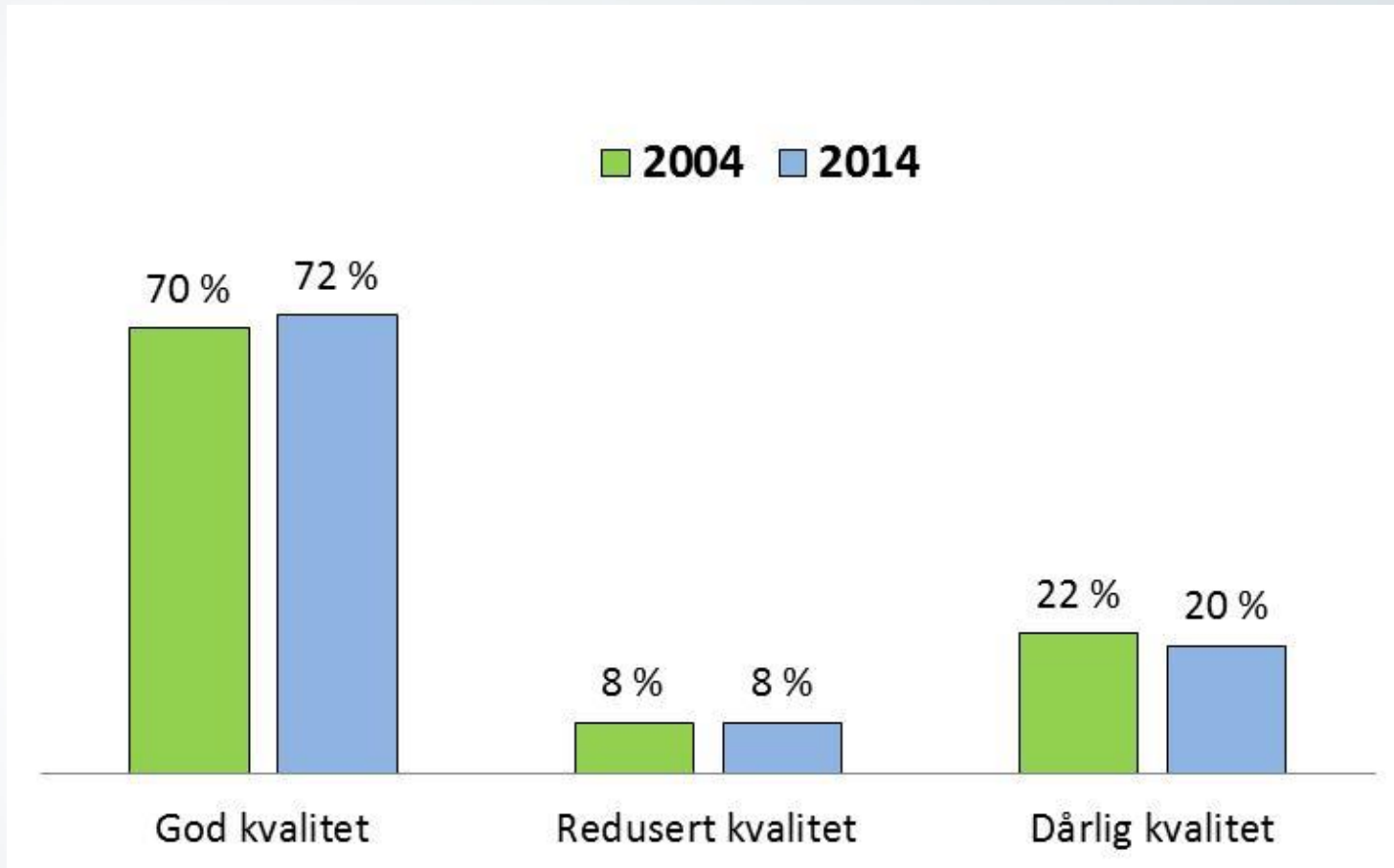
Dårligere bløgging for snurrevadfangster

Garn – kvalitetsklasser i 2004 og 2014

Line – kvalitetsklasser 2004 og 2014

Oppsummering

- **Torsk (vinter):**
 - Under halvparten av torsken har en kvalitet som gjør den egnet til alle/fleste anvendelser
 - «Blodfeil» som dårlig utblødning, blodsprenget fisk og dype redskapsmerker er vanlige og alvorlige kvalitetsfeil
 - Med hensyn til kvalitet har torsk fra de viktigste redskapene i kystfisket (snurrevad og garn) utviklet seg negativt de siste 10 år
- **Hyse og torsk (Finnmark i juni):**
 - Bløt fisk og spalting var den kvalitetsfeilen som i størst grad reduserte anvendeligheten til hyse og torsk i Finnmark i juni
 - Dårlig utblødd og blodsprenget fisk var de vanligste skadene

Veien videre for hvitfisknæringen

- **Jevne ut sesongtopper og begrense de mest utsatte fangstredskapene i perioder med mye «åtefisk»**
- **Fremme redskaper og drift som leverer god kvalitet**
- **Begrense fangstvolum, - avpasses til bløggerekapasiteten**
- **Øke bløggerekapasiteten:**
 - Elektrobedøver, bløggemaskiner, automatisert bløgging
 - «Flere hender» (øke mannskapet)
- **Fokus på levende fangst og oppbevaring av fisken levende frem til bløgging**

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

